

Meles Meles, Europese Das, nieuwe aanwinst in het NME-centrum

Zaterdagochtend 23 juli 2022, hoogzomer, treft Peter Schiphof samen met een andere bewoner van Nieuw en Meer (Richard Mulder?) een dode das aan, aan de rand van hun oprijlaan, de Genieweg. Overduidelijk slachtoffer van een onzachte aanraking met een auto. Het wil nogal eens dat op dit stukje klinkerweg behoorlijk hard gereden wordt.

Vanwege een zeer dikke buik vermoedt Peter dat het om een zwanger vrouwtje gaat en belt daarom de dierenambulance. Vanwege het unieke van de vondst van een das in Amsterdam, ook al is het maar op enkele tientallen meters van de westelijke stadsgrens, gaat het bericht snel in het rond onder de natuurliefhebbers van de hoofdstad. Verschillende mensen willen het dier graag onderzoeken en voor hun doeleinden bewaren.

Ondertussen is het dier op de post van de dierenambulance in de Watergraafsmeer in de koelkast terechtgekomen. De uiterste oostgrens van de stad, waar een week later Martin Melchers, na terugkeer van een vakantie op de waddeneilanden, zich over het dier ontfermt. Hij weet dat dit pas de vijfde melding van een das in de stad is, en dus een bijzondere vondst.

Inmiddels is vastgesteld dat het wel om een vrouwelijk dier gaat dat echter niet in verwachting was, maar een dikke buik had vanwege overvloedig eten van bramen. Dit jaar, 2022, dat weer uitzonderlijk warm was, kende een enorme bramenoogst. Doordat het voorjaar flink nat was kon de erop volgende droogte voldoende gepareerd worden en toch een rijke oogst opleveren. In augustus verdroogden overigens een groot deel van nog aan de struiken hangende vruchten.

De vereniging "De Oeverlanden Blijven!" meldde zich bij Peter Schiphof om te laten weten dat ze interesse had om dit bijzondere dier met een verhaal te laten prepareren en in te zetten voor de educatie in het NME-centrum 'De Waterkant' op het depot Oeverlanden.

Doordat Martin het dier nog bijtijds in de diepvries had geplaatst werd preparatie ook mogelijk, en dankzij goede connecties kon het dier opgezet worden door Ed Suykerbuyk. Hij constateerde de volle maag met bramen en zag dat het hier een nog jong vrouwtje betrof van 2 à 3 jaar. De literatuur beschrijft dat 15 jaar wel de maximaal bereikbare leeftijd is.

Zo is een prachtig dier beschikbaar gekomen voor de natuurlessen aan de jeugd van Amsterdam. Hier wordt een dier gepresenteerd dat zelfs uitgesproken natuurkenners slechts bij zeer hoge uitzondering waarnemen in de natuurlijke habitat. Te wijten aan hun zeer schuwe leefwijze en door bijna alleen in complete duisternis op jacht te gaan. Zelf heb ik in het Geuldal pas één keer het geluk gehad gedurende een paar minuten een das te zien bij redelijke licht omstandigheden. Terwijl ik daar zo veel geweest ben.

De consumptie van veel bramen kan dit dier wellicht noodlottig zijn geworden, de bramen kunnen in de maag zijn gaan gisten en alcohol hebben gemaakt wat de opletendheid van het dier benadeeld heeft en daarom slachtoffer van het verkeer werd. Anderzijds leeft deze soort voornamelijk in bos waar weinig verkeer van auto's is. De gidsen beschrijven dat de das weliswaar woont in het bos, maar in de nabijheid van open veld en water, waar hij jaagt of foereert. Het is een omnivoor die dierlijk en plantaardig voedsel eet. De Oeverlanden voorzien daarin en de vereiste biotopen, zij het op kleinschalig formaat.

Door de nachtelijke leefwijze wordt vooral op gehoor en reukvermogen afgegaan, het zichtvermogen schijnt zeer beperkt te zijn, niet verder reikend dan een meter of drie. Jaarlijks worden in Nederland liefst 700 dassen slachtoffer van aanrijdingen.

Na een diep dal in de jaren 60 en 70 van de vorige eeuw toen nog slechts zo'n 250 burchten bekend waren, is er nu sprake van een verbetering, in 833 kilometerhokken is het dier aanwezig. Er is sprake van een voorzichtige opmars naar het westen. De verschillende ecologische corridors zullen daar ongetwijfeld hun bijdrage in leveren. Maar het drukke westen is een vijandige omgeving met alle verkeer en hindernissen voor lopende dieren. Des te bijzonder dat een dier de Oeverlanden heeft weten te bereiken. Het zijn goede zwemmers dus het zou natuurlijk zomaar kunnen zijn dat dit via het Amsterdamse Bos is geschied.

Helaas wordt de das ook geregeld slachtoffer van steil beschoeide oevers wat belet uit het water te komen. Dat is in onze omgeving dan ook zeker een aandachtspunt.

Nu zijn we blij dit bijzondere dier in de verzameling van het NME-centrum te hebben kunnen opnemen om aan ieder die wil de bijzondere schoonheid van dit geheimzinnig levende dier te kunnen laten zien. Als Grimbert speelt het een rol in de verhalen van de Vos Reinaerde waar het ook slachtoffer wordt van de grote vraatzucht. Waarmee Reinart de vos natuurlijk ook onze eigen menselijke eigenschappen bespot. Als Gregorius figureerde de Das bij Paulus de boskabouter. Ongetwijfeld zie ik nog veel over het hoofd, maar duidelijk dat dit dier door z'n geheimzinnige verschijningsvorm sterk tot de verbeelding spreekt.

Nico Jansen
Amsterdam, 14 november 2022

<https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/das>

Zoogdierengids, Mr.F.H.van den Brink, Amsterdam, 1955

Onze Zoogdieren, Dr. M.A.IJsseling en Dr. A.Scheygrond, Zutphen, 1962

© Jelger Herder